

se vorbește despre sf. Teodor Studitul, întocmitorul manuscrisului a lăsat următoarea însemnare în limba slavonă: *ГѢМНѢ ОУМѢРѢ СЪДѢИСКЫИ КЪ НЕГОЖЕ ОБИТКАИ СѢА КНИГЫ НАПИСАША* (sf. Teodor Studitul, în a cărui mănăstire s-au scris aceste cărți)¹. «Aceste cărți», crede I. Iufu, se referă la colecția amintită. Însemnarea aparține sigur copistului, fiindcă e același scris (după cum ne-am convins personal). Dacă acesta e prototipul însuși, adus de la Studion, sau dacă e o copie după prototipul care cuprindea însemnarea, se poate discuta. Dar dacă nu admitem că întreaga colecție a venit de la Studion, sîntem obligați să presupunem că o lucrare atît de însemnată, bazată pe adunarea unui mare număr de scrieri și presupunînd sistematizarea lor riguroasă, a fost alcătuită în Moldova în epoca lui Alexandru cel Bun. Fiindcă, așa cum a demonstrat cercetătorul ei într-un studiu special², această colecție conține materialul sbornicelor lui Gavril Uric de la Neamț, sbornice alcătuite în prima jumătate a sec. al XV-lea. Singura explicație plauzibilă rămîne deci aceea propusă de I. Iufu: sbornicele, împreună cu alte scrieri în medio-bulgară, cu ortografie revizuită³, au fost aduse în Moldova pe vremea lui Alexandru cel Bun — dovadă că cele 6 manuscrise provin, toate, de la Moldovița, prima ctitorie a acestui domn. Ele au servit ca prototipuri pentru copii similare integrale, sau ca izvoare pentru culegeri mai restrînse alcătuite în Moldova.

Fără îndoială că cercetările ulterioare vor aduce lumini noi în această problemă, rețușind unele laturi ale tezei lui I. Iufu sau confirmînd pe altele. Deocamdată, rămîne un bun cîștigat semnalarea acestei mari colecții, rămasă necunoscută cercetătorilor bulgari, și din care șase volume sînt păstrate la mănăstirea Dragomirna. Ea constituie o dovadă grăitoare despre activitatea culturală bulgară la sfîrșitul secolului al XIV-lea și începutul secolului al XV-lea, activitate pe care prăbușirea Bulgariei sub turci nu pare s-o fi suprimat dintr-o dată, ea continuîndu-se în Constantinopol. Că aceste sbornice nu se mai găsesc între manuscrisele medio-bulgare din sudul Dunării și din alte părți, păstrîndu-se doar în tezaurul de manuscrise slave al țării noastre, e o dovadă în plus despre rolul jucat de cultura română în limba slavonă și despre necesitatea studierii mai aprofundate a operei cărturarilor români din secolele al XV-lea — al XVI-lea.

СЛАВЯНСКИЕ РУКОПИСИ БИБЛИОТЕКИ И МУЗЕЯ МОНАСТЫРЯ ДРАГОМИРНА

(Резюме)

В форме синоптической таблицы автор представляет 167 славянских рукописей, хранящихся в настоящее время в монастыре Драгомирна в северной Молдове. Большая часть этих рукописей принадлежала ранее монастырю Молдовица, основанному Александром Добрым (1400—1432). Они сгруппированы в хронологическом порядке по характеру письма; также отмечается тип церковнославянского извода, дата их написания и происхождение. Составленная нами таблица построена с учетом описания рукописей покойного Иоана Юфу, впервые детально изучившего фонд славянских рукописей на территории СРР, являющийся наиболее значительным.

Используя статистические данные синоптической таблицы, автор, подкрепляет основные выводы в исследованиях И. Юфу и его рабочую гипотезу, выдвинутую в

¹ Ibidem.

² «Colecția Studion» (în manuscris).

³ În articolul *Mănăstirea Moldovița*... este presupus că provenind din Constantinopol și manuscrisul: «Cuvinte pustnicești» de Vasile cel Mare (p. 432).